

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel och 13 § lagen om djursjukdomar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel ändras så att den tillämpas i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet även på animaliska livsmedel som importeras från Norge, Island och Liechtenstein.

Lagen om djursjukdomar föreslås bli ändrad så att lagen tillämpas i den omfattning

som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet också i fråga om de införselvillkor som av orsaker som har samband med djursjukdomar ställs för föremål och varor som importeras från Norge, Island och Liechtenstein.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERING

1. Nuläge och behov av ändringar

1.1. Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

Lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996), nedan *hygienlagen*, tillämpas på hantering av animaliska livsmedel, på livsmedelshygieniska kvalitetskrav, övervakning och inspektion innan livsmedlen kommer ut i detaljhandeln. Lagen tillämpas även på övervakning och inspektion av animaliska livsmedel som levereras till Finland från någon annan medlemsstat inom Europeiska unionen (EU) vid sådana enheter som i Finland först tar emot livsmedelspartiet i fråga. Dessa enheter kallas första ankomstplatser.

Genom hygienlagen har rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden 89/662/EEG genomförts på det nationella planet. Enligt detta direktiv kan mottagarstaten bestämma, att övervakningen av animaliska livsmedel, som

på Europeiska gemenskapens (EG) inre marknad levereras från en medlemsstat till en annan, sker på den första ankomstplatsen i mottagarstaten. Övervakningen består av den första ankomstplatsens egenkontroll, vilken i sin tur kontrolleras av tillsynsmyndigheten. Myndighetstillsynen sköts med hjälp av stickprov, om det inte finns grundad anledning att misstänka att ett visst parti strider mot reglerna. I Finland har man bestämt att använda detta tillsynsförfarande. Förfarandet regleras i jord- och skogsbruksministeriets beslut om tillsyn över animaliska livsmedel på de första ankomstplatserna (879/1997), nedan *beslutet om de första ankomstplatserna*.

De livsmedelshygieniska kraven och kontrollförfarandet när det gäller animaliska livsmedel som importeras till EG-området från länder utanför EG, s.k. tredje länder, regleras i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) och i bestämmelser som utfärdas med stöd av den. Också denna lag baserar sig på EG-lagstiftning. Enligt lagen kontrollerar en gränsveterinär levande djur, ani-

maliska livsmedel och övriga produkter som importerats till EG från tredje land vid särskilda veterinära gränskontrollstationer.

Bilaga I till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan *EES-avtalet*, vilken gäller veterinär- och växtskyddsområdet, har ändrats bl.a. på så sätt att Norge och Liechtenstein sätter i kraft EG:s veterinärmedicinska lagstiftning och att de veterinära gränskontrollerna avskaffas mellan dessa länder och EG. Avtalet gäller också den handel med fiskeriprodukter som bedrivs med Island. Således skall reglerna för handeln på EG:s inre marknad iaktas i handeln med Norge och Liechtenstein och delvis också med Island när det gäller de livsmedelshygieniska kraven och kontrollförfarandet i fråga om animaliska livsmedel.

Ändringen av EES-avtalet godkändes genom Gemensamma EES-kommitténs beslut 69/98 som trädde i kraft den 1 januari 1999. Ikraftträdandet bekräftades inte förrän i slutet av december 1998, när den norska regeringen meddelade att avtalet i Norge hade godkänts i grundlagsenlig ordning. För Liechtensteins del har man i avtalet kommit överens om en övergångsperiod som varar till slutet av 1999. Island har redan tidigare meddelat att landet har godkänt avtalet.

På grund av ändringen av EES-avtalet skall animaliska livsmedel som importerats till EG-området från Norge, Island och Liechtenstein inkluderas i övervakningen av den inre marknaden i den omfattning som anges i EES-avtalet, dvs. animaliska livsmedel som importerats från dessa länder skall kontrolleras på samma sätt som animaliska livsmedel som levereras från en medlemsstat i EU till en annan.

1.2. Lagen om djursjukdomar

Enligt 13 § lagen om djursjukdomar (55/1980) kan genom förordning bestämmas om införsel av djur, animaliska produkter, animaliskt avfall samt andra föremål och varor som eventuellt sprider djursjukdomar.

I samband med stiftandet av lagen om veterinär gränskontroll ändrades 13 § lagen om djursjukdomar på så sätt att införselvillkoren samt gränskontrollförfarandet för djur samt andra föremål och varor som importerats från tredje länder och som eventuellt sprider djursjukdomar regleras i lagen om veterinär gränskontroll.

På grund av ändringen i bilaga I till EES-

avtalet, vilken gäller veterinär- och växtskyddsområdet, skall i fråga om djursjukdomskraven och kontrollförfarandet visavi dessa krav när det gäller djur samt animaliska livsmedel och övriga produkter som importerats från Norge, Island och Liechtenstein i den omfattning som förutsätts i EES-avtalet iaktas samma system som när djur och varor levereras från en EU-stat till en annan. Det system som i denna fråga skall iaktas i handeln mellan medlemsstaterna regleras med stöd av lagen om djursjukdomar.

2. Föreslagna ändringar

Till hygienlagen föreslås bli fogad en ny paragraf, enligt vilken lagen i fråga tillämpas i den omfattning som förutsätts i EES-avtalet på animaliska livsmedel som importerats från Norge, Island och Liechtenstein. Härvid är de livsmedelshygieniska kraven och kontrollförfarandet i fråga om dessa produkter desamma som i fråga om animaliska livsmedel som importerats från EU:s medlemsstater. I praktiken gäller ändringen enligt EES-avtalets nuvarande omfattning alla från Norge importerade animaliska livsmedel samt från Island importerade fiskeriprodukter som används som livsmedel.

Lagen om djursjukdomar föreslås på motsvarande sätt bli ändrad så att djursjukdomskraven för levande djur samt animaliska livsmedel och övriga produkter ställs med stöd av lagen om djursjukdomar och inte med stöd av lagen om veterinär gränskontroll, i de fall då djuren eller produkterna i fråga enligt EES-avtalet helt och hållet skall omfattas av EG:s lagstiftning om den inre marknaden. Den gällande bestämmelsen om kontrollförfarandet i lagen om djursjukdomar begränsar sig även för närvarande till gränskontroller, så den behöver inte ändras. Kontrollerna på den inre marknaden görs redan nu enligt lagstiftningen om djursjukdomar, och på dessa kontroller tillämpas inte lagen om veterinär gränskontroll.

Enligt EES-avtalet sätter Liechtenstein avtalet i kraft först den 1 januari 2000. I EES-avtalet ingår också en överenskommelse om att avtalets tillämpningsområde för Islands del tas upp till ny behandling 2000. Därför är det mest ändamålsenligt att den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet för hygienlagen och lagen om djursjukdomar när det gäller Norge, Island och Liechten-

stein regleras endast genom en hänvisning till EES-avtalet.

3. Propositionens verkningar

Den ändring av EES-avtalet som trädde i kraft vid ingången av 1999 medförde att djur samt animaliska livsmedel och övriga produkter som importerats från Norge samt fiskeriprodukter som importerats från Island inte längre omfattas av den veterinära gränskontrollen.

För att från Norge importerade animaliska livsmedel samt från Island importerade fiskeriprodukter som används som livsmedel skall befrias från veterinär gränskontroll krävs att på dessa livsmedel börjar tillämpas sådana bestämmelser om kontrollen på EG:s inre marknad som motsvarar hygienlagen. Härvid sköts övervakningen på de första ankomstplatserna. Helt och hållet nya förpliktelser medför den föreslagna ändringen bara för sådana enheter som importerar norska animaliska livsmedel eller isländska fiskeriprodukter som används som livsmedel, om enheterna i fråga inte tidigare har bedrivit import från EG-området. Dessa enheter beräknas främst vara detaljhandelsbutiker i norra Finland och fiskanläggningar med låg kapacitet, som har importerat norsk fisk till exempel för att röka. Till följd av den föreslagna lagändringen blir också dessa första ankomstplatser. Detta förutsätter i sin tur att de har ett egenkontrollprogram, som uppfyller de krav som ställs i beslutet om de första ankomplatserna samt att de registreras som första ankomstplatser och underrättar den kommunala tillsynsmyndigheten om mottagna partier. De nya första ankomstplatserna medför en ökad tillsynsskyldighet för de kommunala myndigheterna. Å andra sidan förutsätter hälsoskyddslagen (763/1994) redan nu att också detaljhandelsbutikerna har en plan för egenkontroll. Likaså skall enligt hygienlagen fiskanläggningar ha ett egenkontrollprogram. I dessa anläggningar som skall bli de nya första ankomplatserna, skall egenkontrollprogrammet kompletteras så, att det uppfyller också de krav som ställs i beslutet om de första ankomplatserna.

Ungefär 30 enheter beräknas bli nya första ankomstplatser. Det är främst fråga om detaljhandelsbutiker i norra Finland. Största delen av de livsmedel som på grund av ändringen av EES-avtalet befriats från den veterinära gränskontrollen är norsk fisk. Upp-

skattningen av antalet nya första ankomstplatser baserar sig på det antal fiskpartier från Norge som vid den veterinära gränskontrollen har uppgetts stanna i Finland. De företag i södra Finland som tar emot de aktuella produkterna har huvudsakligen redan anmält sig som första ankomstplatser. Arbetsbördan för de kommunala myndigheterna påverkas av att de skall ta emot anmälningar om de partier som anländer till de första ankomstplatserna samt övervaka de första ankomstplatserna genom stickprovskontroller. Arbetsbördan beräknas ändå inte öka särskilt mycket eftersom de kommunala myndigheterna redan nu övervakar fiskanläggningar med stöd av hygienlagen och detaljhandelsbutikerna med stöd av livsmedelslagen (361/1995) och hälsoskyddslagen. Dessa anläggningar förutsätts redan nu enligt hygienlagen och butikerna enligt hälsoskyddslagen ha en plan för egenkontroll.

Den ändring som föreslås i lagen om djursjukdomar gäller vilken lag som skall tillämpas när importvillkoren ställs, och den har således inte i sig några ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

4. Samband med internationella fördrag och förpliktelser

De föreslagna lagarna har samband med ändringen av bilaga I till EES-avtalet, enligt vad som anförts i avsnitt 1.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet.

Utlåtande om propositionen har begärts av handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, livsmedelsverket, länsstyrelserna, Livsmedelsindustrin rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Finlands Veterinärförbund, Helsingfors universitet, Finlands Kommunförbund, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys, Ympäristö- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ry, Kuntien Terveystarkastajat KTV ry, Finlands Husdjursavelsandelslag, Eläintautien torjuntayhdistys ETT, Renbeteslagsföreningen, Lihakeskusliitto, Köttforskningsinstitutet, Förbundet för mjölkhygien, Jägarnas centralorganisation, Finlands jägar- och fiskarförbund, Finlands jägarför-

bund, vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Kalatalouden Keskusliitto, Finlands Fiskhandlarförbund, Finlands Fiskodlarförbund, Finlands dagligvaruhandel, Finlands Konsumentförbund och Kuluttajat-Konsumenterna ry.

De instanser som gav utlåtanden ansåg att de föreslagna lagarna kunde godkännas. Finlands Kommunförbund, länsstyrelserna i Östra Finlands län och i Lapplands län, Finlands Veterinärförbund och Ympäristö- ja terveystieteiden tutkimus ry framhöll att kommunernas övervakningsresurser redan nu är sträma, också när det gäller övervakningen av första ankomstplatser. Finlands Kommunförbund konstaterade i sitt utlåtande att trots att de ändringar som framförts i lagförslaget i sig är nödvändiga till följd av EES-avtalet, bör kommunerna även anvisas behövliga resurser om antalet uppgifter ökas. Renbeteslagföreningen betonade i sitt utlåtande behovet av effektiv övervakning.

Ett centralt mål för anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, som leder övervakningen enligt hygienlagen, samt för länsstyrelserna, som styr övervakningen inom länen, är att främja samarbetet mellan

kommunerna och på så sätt bidra till att kompensera de resurser för livsmedelstillsynen som kommunerna dragit in på. Projektet genomförs i samarbete med livsmedelsverket, som leder den övriga livsmedelstillsynen.

6. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Bl.a. för registrerandet av de första ankomstplatserna och ställandet av importkrav krävs att åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter kan vidtas innan lagarna träder i kraft. De nuvarande importkraven regleras i beslut som jord- och skogsbruksministeriet delvis har utfärdat med stöd av lagen om veterinär gränskontroll. Dessa beslut skall alltjämt iakttas ända tills importkraven eventuellt ändras, varvid de nya kraven regleras med stöd av hygienlagen eller lagen om djursjukdomar.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996) en ny 2 a § som följer:

Lagens syfte och tillämpningsområde

2 a §

Vad som i denna lag föreskrivs om medlemsstater tillämpas i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet även på Norge, Liechtenstein och Island.

Denna lag träder i kraft den 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De importkrav som föreskrivs genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) innan denna lag träder i kraft skall alltjämt iakttas.

2.

Lag**om ändring av 13 § lagen om djursjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 januari 1980 om djursjukdomar (55/1980) 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1193/1996, som följer:

13 §

Utan hinder av 1 och 2 mom. iakttas dock lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) i fråga om införselvillkoren samt gränskontrollförfarandet för djur samt andra i 1 mom. avsedda föremål och varor som importeras från länder utanför Europeiska gemenskapen. För Norges, Liechtensteins och Islands del ställs kraven i fråga likväl med stöd av denna lag i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De importkrav som föreskrivs genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) innan denna lag träder i kraft skall alltjämt iakttas.

Helsingfors den 21 maj 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Erkki Tuomioja

2.

Lag**om ändring av 13 § lagen om djursjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 januari 1980 om djursjukdomar (55/1980) 13 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1193/1996, som följer:

Gällande lydelse

13 §

Utän hinder av 1 och 2 mom. iaktas dock lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) i fråga om införselvillkoren samt gränskontrollförfarandet för djur samt andra i 1 mom. avsedda föremål och varor som importeras från länder utanför Europeiska gemenskapen.

Föreslagen lydelsen

13 §

Utän hinder av 1 och 2 mom. iaktas dock lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) i fråga om införselvillkoren samt gränskontrollförfarandet för djur samt andra i 1 mom. avsedda föremål och varor som importeras från länder utanför Europeiska gemenskapen. *För Norges, Liechtensteins och Islands del ställs kraven i fråga likväl med stöd av denna lag i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*

Denna lag träder i kraft den 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De importkrav som föreskrivs genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet med stöd av lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) innan denna lag träder i kraft skall alltjämt iaktas.

